

Handläggare
Madeleine Hagerth
Telefon: 08-508 21 051

Till
Älvsjö stadsdelsnämnd
2017-08-24

Betänkandet Svensk social trygghet i en globaliserad värld (SOU 2017:5)

- svar till kommunstyrelsen (KS 110-744/2017)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Anne-Marie Tingeborn
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Verksamhetsområdeschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat *Betänkandet Svensk social trygghet i en globaliserad värld (SOU 2017:5)* till bland annat Älvsjö för yttrande.

Syftet med betänkandet är att ta fram ett tydligt, hållbart och lättillgängligt regelverk för gränsöverskridande personrörlighet avseende försäkringstillhörighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration. Det även är viktigt att tydliggöra vilka som vid migration till och från Sverige ska ha tillgång till de svenska sociala trygghetssystemen avseende de bosättningsbaserade förmånerna.

Förvaltningen instämmer i utredarens förslag och överväganden och har inget att erinra eller tillägga till betänkandet Svensk social trygghet i en globaliserad värld.

Bakgrund

År 2014 tillsatte den dåvarande regeringen en utredning för att göra en översyn av försäkringsvillkoren i de svenska sociala trygghetssystemen och deras tillämpning utifrån de nya förutsättningar som nu råder.

Syftet är att ta fram ett tydligt, hållbart och lättillgängligt regelverk avseende försäkringstillhörighet, som ska skapa goda förutsättningar för gränsöverskridande personrörlighet samt en effektiv och rättssäker myndighetsadministration.

Regeringen anser att det även är viktigt att tydliggöra vilka som vid migration till och från Sverige ska ha tillgång till de svenska sociala trygghetssystemen avseende de bosättningsbaserade förmånerna.

Remissen

Utredningen om trygghetssystemen och internationell rörlighet har överlämnat sitt betänkande på remiss till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Kommunstyrelsen har i sin tur skickat *Betänkandet Svensk social trygghet i en globaliserad värld (SOU 2017:5)* vidare till SLK, Arbetsmarknadsnämnden, Socialnämnden samt stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö för yttrande senast 30 augusti 2017.

Betänkandet

Betänkandet består av två delar;

- Del 1 innehåller bakgrundskapitel och beskrivningar av för uppdraget relevant svensk rätt samt en fördjupad beskrivning av relevant internationell rätt.
- Del 2 innehåller utredningens överväganden och förslag.

Förutsättningar

Grundtanken är att EU/EES-medborgare som flyttar till eller vistas i en annan EU/EES-stat varken ska förlora intjänade sociala rättigheter eller bli dubbelförsäkrade och betala avgifter eller få ersättning från flera stater samtidigt.

De svenska förutsättningarna är att befolkningen ökar och att andelen äldre i befolkningen antas fortsätta växa. Arbetskraften antas inte växa i samma takt men kommer alltmer från personer som flyttat till Sverige.

De svenska sociala trygghetssystemen i form av socialförsäkring, arbetslöshetsersättning samt hälso- och sjukvård är centrala delar i den svenska välfärdsmodellen. Nu behövs ett tydligt regelverk för vad som krävs för att omfattas av dessa.

Trygghetssystemen utgår från principerna universell tillgång för alla, individuella rättigheter samt solidarisk finansiering via socialavgifter och skatter.

Bosättning eller arbete bör även fortsättningsvis vara de huvudsakliga grunderna för att omfattas av den sociala tryggheten i Sverige förutsatt att personen vistas lagligt i landet.

De krav som ställs för att få exempelvis sjukpenning, graviditetspenning, föräldrapenning, inkomstrelaterad sjuk- och aktivitetsersättning eller arbetsskadeersättning är till exempel arbete, inkomst, försäkringstider och arbetstillstånd.

Överväganden och förslag

Utredaren föreslår att det ska införas en rätt att på begäran få prövat om personen är försäkrad enligt Socialförsäkringsbalken (SFB), få ett intyg som visar detta samt även en rätt att överklaga beslutet. Detta intyg från Försäkringskassan skulle kunna användas av person som är utsänd arbetstagare eller som avser att bedriva näringsverksamhet i länder utanför EU/EES och som är försäkrad vid utsändningen från Sverige. Följden skulle bli en större tydlighet om vilket lands lagstiftning personen kommer att tillhöra under utsändningstiden samt var socialavgifter ska betalas. Intyget skulle även kunna användas för tillgång till vård i Sverige. Förslaget kan också ge bättre framtida översikt hur stort antal personer utanför landets gränser som Sverige har det sociala trygghetsansvaret för.

Utsända arbetstagare från Sverige med arbetet utomlands längst ett år anses som arbete i Sverige och omfattas av socialförsäkringsskyddet. Utredaren föreslår att tiden ska förlängas till tre år. Förtydligande görs även att personen ska vara försäkrad enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) vid utsändningen. Genom förslaget förbättras möjligheterna för svenska företag att konkurrera på den internationella marknaden.

Att vara bosatt i Sverige är ett grundläggande villkor för att omfattas av de bosättningsbaserade delarna av de svenska sociala trygghetssystemen. Utredaren föreslår att det ska införas en tydligare vägledande skiljelinje än idag mellan socialförsäkringsrättslig bosättning i icke gränsöverskridande respektive gränsöverskridande situationer. Med en gränsöverskridande

situation avses en situation när en person rör sig eller har rört sig över landsgränser, till exempel i syfte att bo eller arbeta i ett annat land. Kravet på uppehållstillstånd är fortfarande ett styrande kriterium för de som behöver ett sådant för att vistas lagligt i Sverige.

Utredaren föreslår även tydliggörande i Socialförsäkringsbalken (SFB) om att barns bosättning ska bedömas och fastställas oberoende av föräldrarnas bosättning.

Det finns ett behov av att se över tolkningen av det EU-rättsliga bosättningsbegreppet samt att utveckla gemensamma nationella riktlinjer för hur begreppen ska tolkas av tillämpande myndigheter.

I Socialförsäkringsbalken (SFB) finns regler som möjliggör för statligt anställda, biståndsarbetare samt medföljande familjemedlemmar att fortsätta omfattas av svensk försäkring under längre vistelser utomlands. Utredaren föreslår bland annat förbättrade möjligheter för medföljande familjemedlemmar att omfattas av den svenska sociala tryggheten gällande föräldrapenning. Vidare föreslås att lokalanställda vid främmande makts beskickningar och karriärkonsulat ska kunna folkbokföras i Sverige.

Utredarens bedömning är att begreppet orimlig belastning på det sociala biståndssystemet inte bör begränsas till socialtjänstlagen eftersom även andra former av bistånd kan anses omfattas av det sociala biståndssystemet. Detta avser endast de tre första månaderna av uppehållsrätten.

Förtydligande föreslås gällande att studenter och deras familjemedlemmar ska ha tillräckliga tillgångar för att inte bli en orimlig belastning på det sociala biståndssystemet samt ha heltäckande sjukförsäkring. Detta avser uppehållsrätt överstigande tre månader.

Sverige har till Europeiska kommissionen anmält äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg för pensionärer som särskilda icke avgiftsfinansierade kontantförmåner och därmed begränsat förmånerna till att enbart betalas ut i Sverige. Utredaren föreslår att den som saknar uppehållsrätt inte kan/ska beviljas dessa bistånd.

Utredaren föreslår att det tydliggörs i lagstiftningen att medlemskap i arbetslöshetskassa i Sverige ska vara knutet till arbete i Sverige eller arbete som anses vara arbete i Sverige. Därutöver föreslås en rad åtgärder rörande inträde i och utträde ur arbetslöshetskassor i Sverige samt en större generell översyn av lagen om arbetslöshetsförsäkring för att tydliggöra försäkringsskyddet.

Förändringar föreslås inom hälso- och sjukvårdslagarna för att tydliggöra landstingens skyldighet att erbjuda vård till de personer som är berättigade till detta. Utredaren föreslår att den som har rätt till vårdförmåner ska visa sin rätt för att landstinget ska vara skyldigt att erbjuda vården. Detta gäller även dennes familjemedlemmar. Förslaget syftar även till att tydliggöra kostnadsansvaret.

Utredaren föreslår att det bör utredas om utländska arbetsgivare som saknar fast driftsställe i Sverige ändå ska betala skatt, motsvarande den allmänna löneavgiftens storlek (f.n. 9,65 %), eller om det ska införas en ny delavgift.

Avslutningsvis föreslås att uppgifter från beskattningsdatabasen ska kunna föras över från Skatteverket till Försäkringskassan samt att sekretesskyddet för dessa uppgifter också ska vara lika starkt som hos Skatteverket.

Det finns även ett behov av att utreda om Sverige behöver en mer omfattande prövning av om EU/EES-medborgare som har för avsikt att stanna längre än tre månader i landet har uppehållsrätt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom verksamhetsområde barn, ungdom och vuxna. Bedömning har inte gjorts ur jämställdhetsperspektiv eftersom betänkandet saknar en jämställdhetsanalys. Ärendet behandlas i förvaltningsgruppen 17 augusti 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen har inget att erinra eller tillägga till betänkandet Svensk social trygghet i en globaliserad värld.

Förvaltningen föreslår därmed att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

- Remissen